

Erhvervsøkonomiske scenarier for udfasning af burægproduktion i Danmark

Pedersen, Michael Friis; Olsen, Jakob Vesterlund

Publication date:
2015

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Pedersen, M. F., & Olsen, J. V., (2015). *Erhvervsøkonomiske scenarier for udfasning af burægproduktion i Danmark*, 13 s., maj 01, 2015. IFRO Udredning Nr. 2015/15

IFRO Udredning

Erhvervsøkonomiske scenarier for udfasning af burægproduktion i Danmark

*Michael Friis Pedersen
Jakob Vesterlund Olsen*

IFRO Udredning 2015 / 15

Erhvervsøkonomiske scenarier for udfasning af burægproduktion i Danmark

Forfattere: Michael Friis Pedersen, Jakob Vesterlund Olsen

Udarbejdet i henhold til aftalen mellem Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om forskningsbaseret myndighedsberedskab.

Udgivet maj 2015

Se flere myndighedsaftalte udredninger på www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg
www.ifro.ku.dk

1. Introduktion

FVM ønsker de **erhvervsøkonomiske** konsekvenser af forskellige scenarier for udfasning af **burægproduktion** i Danmark belyst. Dels kvantitativt i forhold til økonomiske konsekvenser for de nuværende burægproducenter og deres produktionsomfang (afsnit 2). Dels kvalitativt i forhold til perspektiverne for markedet og produktionen af konsumæg i Danmark (afsnit 3).

Kvantificeringen af produktionsomfanget og de økonomiske konsekvenser for producenterne er meget usikre, og afhænger meget af producenternes beslutninger i forhold til reinvesteringer og vedligehold af de eksisterende produktionsanlæg. Disse beslutninger afhænger igen af de aktuelle økonomiske forhold på de tidspunkter, hvor beslutningerne skal tages, og disse forhold er uforudsigelige.

Den danske produktion af buræg foregår i dag i berigede bure, efter at konventionelle bure blev forbudt den 1. januar 2012. En stor andel af den eksisterende produktionskapacitet er etableret op til, eller lige efter forbuddet mod konventionelle bure trådte i kraft. Tabel 1 viser en skønnet aldersfordelingen for den eksisterende produktionskapacitet.

Tabel 1: Skønnet etableringstidspunkt af igangværende produktionskapacitet

Etableringstidspunkt	Antal hønepladser, 1000 stk.
Før 2005	82
2005 – 2006	115
2007 – 2008	334
2009 – 2010	568
2011 – 2012	601
2013 – 2014	0
I alt:	1.700

Kilde: Dansk Æg (2014)

Som Tabel 1 viser, er størstedelen af produktionskapaciteten ganske ny. Staldbygninger i landbruget afskrives normalt over en periode på 20 – 30 år, mens inventar normalt afskrives over 10 – 15 år. Den produktive levetid på anlæg til buræg kan være væsentlig længere, op til 40 år på bygninger og 20 år på inventar. Ved et forbud mod burægproduktion kan der derfor opstå det problem, at producenterne står med bygninger, der ikke er fuldt afskrevne, og som ikke har høj alternativ værdi, mens det samtidigt ikke er rentabelt at indsætte nyt inventar til burægproduktion i stalden. Derfor **kan** produktionen falde kraftigt lang tid før et forbud træder i kraft. Det er dog også muligt, at produktionen i høj grad kan opretholdes frem til et evt. forbud træder i kraft, ved at tilpasse reinvesteringer og vedligehold til det forhold at produktionen skal ophøre på et givet tidspunkt.

2. Kvantificering af økonomiske konsekvenser for producenter af buræg

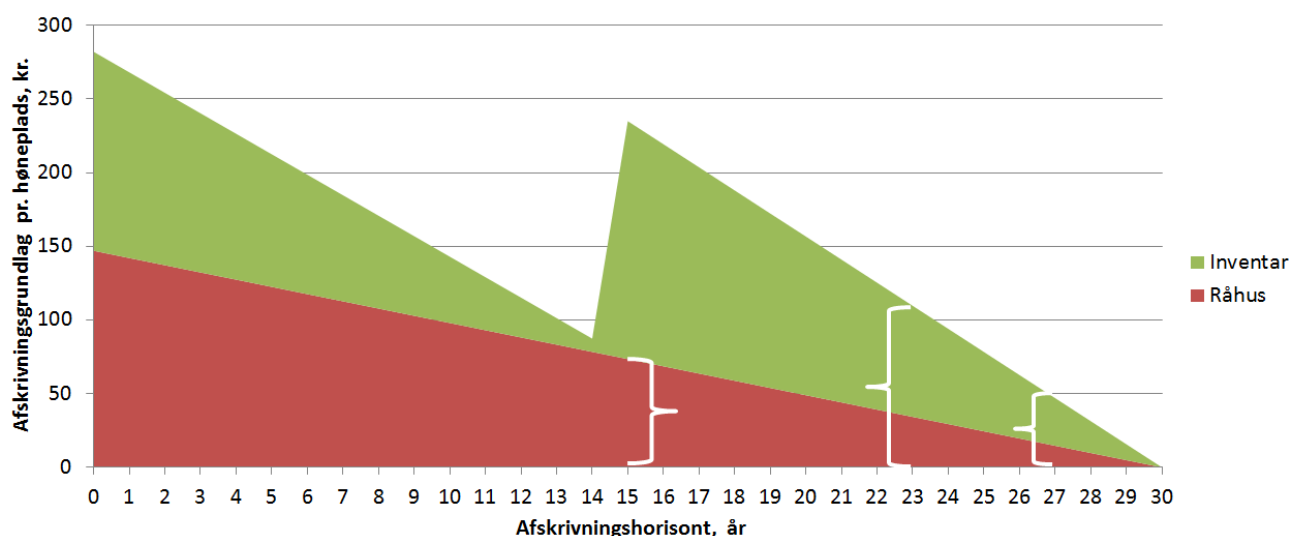
For at kvantificere de økonomiske konsekvenser af et evt. forbud mod produktion af buræg i Danmark for nuværende producenter af buræg opstilles en række scenarier, hvor forbuddet træder i kraft efter hhv. 10, 15 og 20 år (år 2025, 2030 eller 2035). Disse scenarier analyseres med antagelser om en produktiv levetid på bygningerne på hhv. 30 og 40 år og hhv. 15 og 20 års produktiv levetid på inventar (bure mv.).

Under afviklingsperioden kan flere producenter komme til et punkt, hvor det er nødvendigt at reinvestere i inventar i form af nye bure mv. Alternativerne til reinvestering er ophør med ægproduktion eller omlægning til anden form for ægproduktion. Ved ophør med ægproduktion tillægges bygningerne en beskeden værdi, da de forventes at have en beskeden alternativ værdi til f.eks. opbevaring mv.. Mulighederne for omlægning til en anden form for ægproduktion behandles særskilt nedenfor, men afhænger overordnet af en række individuelle forhold på den enkelte bedrift.

Som Tabel 1 viser, er der en fordeling af alderen på produktionskapaciteten. Det antages, at denne fordeling er retningsgivende for, hvornår evt. ophør, omlægning eller reinvestering i produktionsanlæg til buræg foretages.

Det erhvervsøkonomiske tab på sektorniveau er kvantificeret ud fra fire scenarier med hensyn til reinvestering, ophør eller omlægning for hvert af de tre scenarier med hensyn til det evt. forbuds ikrafttræden.

For hver af de 4 x 3 scenarier er det beregnet, hvad den nedskrevne værdi af produktionsanlæggene er på tidspunktet for forbuddets ikrafttræden, hvis der gennemføres reinvesteringer. Alternativt hertil er det beregnet, hvad den nedskrevne værdi af bygningerne er på det tidspunkt, hvor reinvesteringerne forventes påkrævet (efter det første sæt inventar er afskrevet). Det mindste af disse to tal anvendes til opgørelse af det samlede tab på sektor niveau. Dette er illustreret med hvide "Tuborg klammer" i Figur 1.

Figur 1: Principskitse for vurdering af erhvervsøkonomisk tab ved et forbud mod produktion af buræg

I scenarierne "omlægning" er det antaget, at 50 % af bygningernes værdi er tabt, og bygningerne derfor repræsenterer en værdi på 50 % af den nedskrevne værdi ved anvendelse til en anden form for (æg)produktion.

Som tabel 2 viser, er der meget stor forskel på tabene fra scenarie til scenarie, dette afspejler den store usikkerhed, der er ved denne form for vurderinger. Det generelle billede er dog, at der er meget at spare for erhvervet ved en lang tidsfrist på forbuddets ikrafttræden. Selv en 20 årig frist på indførelsen vil dog medføre meget store tab for de enkelte producenter. Særligt de producenter der investerede lige op til forbuddet mod konventionelle bure i 2012.

Der er anvendt en kalkulationsrente på 4 % ved beregningerne bag tallene i tabel 2 med reference til Finansministeriets (2013) samfundsøkonomiske diskonteringsrente. Af appendiks A fremgår resultaterne ved en alternativ anvendelse af en kalkulationsrente på 2 %.

Tabel 2: **Erhvervsøkonomisk tab** på sektor niveau i forbindelse med produktionsspecifikke anlæg der ikke kan afskrives i produktionen pga. forbuddet (kalkulationsrente 4 %).

Mio. kr.	Forbuddet træder i kraft i år:		
	2025	2030	2035
a) Produktiv levetid 40 år/20 år, ophør	135	77	72
b) Produktiv levetid 30 år/15 år, ophør	95	88	78
c) Produktiv levetid 40 år/20 år, omlægning	84	40	36
d) Produktiv levetid 30 år/15 år, omlægning	50	44	39

Kilde: Egne beregninger på grundlag af fordelingen i Tabel 1.

I det dyreste scenarie medfører forbuddet et tab på ca. 4,8 mio. kr. pr. burægproducent ved et forbud fra 2025, 3,1 mio. kr. pr. burægproducent ved et forbud fra 2030 og ca. 2,8 mio. kr. pr. burægproducent ved et forbud fra 2035, som gennemsnit betragtet.

I det billigste scenarie medfører forbuddet et tab på ca. 1,8 mio. kr. pr. burægproducent ved et forbud fra 2025, ca. 1,4 mio. kr. pr. burægproducent ved et forbud fra 2030 og ca. 1,3 mio. kr. pr. burægproducent ved et forbud fra 2035, som gennemsnit betragtet.

Da der er tale om en sektor med ganske få aktører er tabene betydelige for den enkelte producent og kan få meget alvorlige økonomiske konsekvenser for den enkelte landbrugers formueforhold. Der findes enkelte store producenter med nyere produktionsanlæg, hvor tabene kan være i størrelsesordenen tre gange større end gennemsnitsbetragtningerne.

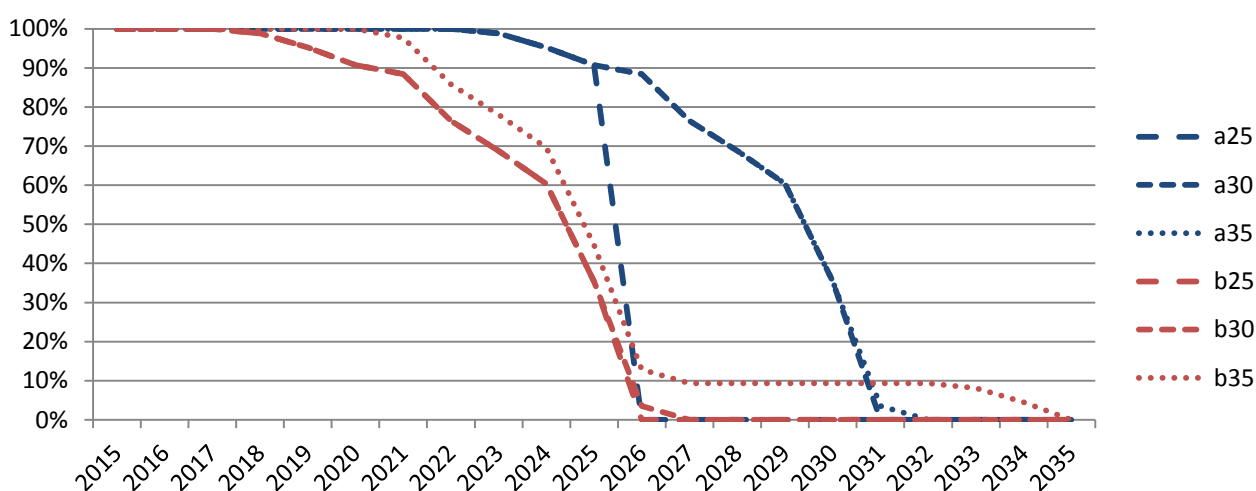
Hvis man vil sikre sig, at alle burægproducenter har haft god tid til at afskrive deres produktionsanlæg skal man vente med at lade forbuddet træde i kraft til udgangen af 2042, hvor alle producenter har haft mindst 30 år til at afskrive eksisterende anlæg (så vidt vides, er der ikke lavet anlæg til produktion af buræg i Danmark siden 2012). Vil man sikre sig, at der ikke er væsentlig produktiv værdi tilbage i eksisterende anlæg, skal man vente med at lade et forbud træde i kraft til udgangen af 2052.

Usikkerheden, om et evt. forbud eller ej, kan i sig selv have erhvervsøkonomiske konsekvenser, idet det også medfører stor usikkerhed om markedsværdien af produktionsanlæggene og de ejendomme, der er knyttet til produktionsanlæggene. Dette kan have væsentlig betydning ved omsætning af disse ejendomme og ved belåning af ejendommene. Hvis producentens finansielle samarbejdspartnere vurderer markedsværdien lavere (pga. et truende forbud), så hæver det ejendommens belåningsprocent (loan to value), hvilket kan medføre højere finansieringsomkostninger i form af højere administrationsbidrag og bankmarginaler. Alene usikkerheden om et forbud kan altså påføre producenterne omkostninger. Denne omkostning indgår ikke i vurderingen, der fremgår af Tabel 2. idet kvantificeringen af dette tab kræver mere detaljeret information om de enkelte produceres finansielle forhold, end der er til rådighed.

2.1. Scenarier for udviklingen i produktionen af buræg

Scenarierne beskrevet i Tabel 2 har implikationer for udviklingen i produktionen af buræg i Danmark. Hvis, fortsat produktion kræver reinvesteringer i de eksisterende anlæg, og hvis disse investeringer ikke vurderes rentable, kan produktionen falde lang tid før selve forbuddet træder i kraft.

Figur 2 viser scenarier for udviklingen i produktionen, der svarer til scenarierne for de erhvervsøkonomiske tab beskrevet i Tabel 2. Som det fremgår, kan et evt. forbud få konsekvenser for producenternes beslutninger allerede fra omkring 2018, hvor ejerne af de ældste anlæg med berigede bure måske begynder at overveje reinvestering, ophør eller omlægning af ægproduktionen. Dette illustrerer, at det er vigtigt med en hurtig afklaring af, om et evt. forbud er aktuelt, og i så fald hvornår det træder i kraft. Alene usikkerheden, om hvorvidt der kommer et forbud eller ej, har stor effekt på producenternes reinvesteringsbeslutninger.

Figur 2: Scenarier for udviklingen i den danske produktion af buræg – ved forskellige tidspunkter for forbuddets ikrafttræden og forskellige scenarier for afskrivning og reinvesteringer i inventar.

2.2. Omlægning til anden form for ægproduktion

Når en producent af buræg vælger at ophøre med at producere buræg, er der overordnet fire mulige alternativer for bygningsmassen. Man kan vælge:

- at rive bygningsmassen ned
- at lade bygningsmassen stå tom
- at anvende bygningsmassen til andet formål end ægproduktion
- at omlægge produktionen til anden type af æg (skrabeæg, frilandsæg eller økologiske æg).

Man må formode, at burægproducenterne vil vælge det økonomisk set bedste alternativ. Der er ofte en væsentlig human kapital knyttet til et bestemt produktionsanlæg på den enkelte bedrift, som ikke fuldt ud kan overføres til en anden produktionsform. Det er derfor ikke sikkert, at landmandens evner vedrørende produktion af æg i et buranlæg vil have samme værdi, hvis de skal anvendes til en anden form for ægproduktion.

Selv hvis landmanden har viljen og evnerne til at omlægge produktionen til en anden form for ægproduktion, er det ikke sikkert, at der er de rette placeringsmæssige betingelser. Især omlægning til

frilands eller økologisk produktion kan være vanskelig, idet der skal tages hensyn til udearealernes placering i forhold til bygningerne. Andre bygninger, naboer (landsbyer) og naturarealer kan gøre omlægning af produktionen vanskelig.

Der er altså en række individuelle forhold der er afgørende for om en nuværende burægproducent vil omlægge produktionen til andre typer af ægproduktion i tilfælde af et forbud. Det er ikke muligt at kvantificere antallet af stalde, som kan anvendes til alternativ ægproduktion, uden at det kræver en inspektion af de konkrete stalde og deres placering.

Der er strengere arealkrav for hønerne ved andre former for ægproduktion end buræg. For burhøns må der højst være 13 høner pr. m², for skrab og friland er det 9 høner pr. m², og for økologi er det 6 høner pr. m². Ud over disse formelle krav kan der være begrænsninger af mere teknisk / konstruktionsmæssig karakter, der reducerer produktionskapaciteten i de eksisterende bygninger.

Det vurderes derfor, at produktionskapaciteten målt på hønepladser reduceres med 30-50 pct. i de eksisterende bygninger ved en omlægning fra buræg til skrabæg eller æg fra fritgående høns. Ved omlægning fra buræg til økologiske æg vurderes reduktionen i produktionskapaciteten til 55–67 pct. målt på hønepladser. Herudover er der en lavere produktion pr. årshøne i de alternative produktionsformer. For skrabæg er der ca. 3-4 pct. lavere produktion i kg pr. årshøne, og for friland og økologi er det 4-5 pct. lavere produktion pr. årshøne.

Hvis man antager, at en gennemsnitlig burægproducent med ca. 61.000 hønepladser omlægges til skrabæg indenfor de eksisterende bygninger, kan man forvente en produktionskapacitet på 30.000 – 42.000 hønepladser og et fald i produktionen fra ca. 1,27 mio. kg til mellem 0,6 og 0,85 mio. kg.

Omlægges til produktion af æg fra fritgående høns kan man også forvente en produktionskapacitet på 30.000 – 42.000 hønepladser og et fald i produktionen fra ca. 1,27 mio. kg til mellem 0,59 og 0,84 mio. kg. Denne omlægning er dog mindre sandsynlig, idet det kræver en hensigtsmæssig placering af eksisterende bygninger i forhold til udearealer.

Omlægges til økologisk produktion kan man forvente en produktionskapacitet på 18.000 – 28.000 hønepladser og et fald i produktionen fra ca. 1,27 mio. kg til mellem 0,4 og 0,56 mio. kg. Denne omlægning er også mindre sandsynlig pga. behovet for adgang til udearealer.

Såfremt det er muligt at installere etageanlæg i de eksisterende bygninger, kan reduktionen i produktionskapaciteten inden for de eksisterende bygningsrammer blive noget lavere end ovenfor beskrevet.

På baggrund af ovenstående må man forvente, at den burægproduktion der skal erstattes i tilfælde af et forbud helt eller delvist må etableres ved nye producenter, ved udvidelser af bygningsmassen ved eksisterende producenter eller ved import. Såfremt forbud mod produktion af buræg vedtages, kan det medføre, at driftøkonomien i alternative ægproduktioner forbedres. Det er dog ikke relevant at fradrage den fremtidige driftøkonomiske forbedring fra de tab, som burægproducenterne ifalder, da det kun i meget ringe grad vurderes at være burægproducenter, som overtager produktionen af alternative ægtyper.

2.3. Økonomiske konsekvenser for producenter af hønniker i buranlæg

Ud over den direkte økonomiske effekt på producenterne af buræg, må det forventes at producenterne af hønniker til burægproduktionen også bliver ramt. Efterspørgslen efter hønniker vil formentligt falde ca. et år før produktionen af buræg vil falde. Produktionskapaciteten for hønniker målt i hønepladser svarer ca. til 1/3 af produktionskapaciteten for buræg. Der er noget mere usikkerhed vedrørende aldersfordelingen på produktionsanlæg til hønniker, men samlet set vurderes det, at tabene i hønnikeproduktionen vil svare til ca. 33 pct. af de samlede tab i den direkte burægproduktion. De samlede direkte erhvervsøkonomiske tab i forbindelse med et forbud svarer derfor til 1,33 gange de tal, der fremgår af Tabel 2, hvis man anser hønnikeproduktion som en integreret del af burægproduktionen.

2.4. Datagrundlag for den økonomiske vurdering af de enkelte scenarier

Data der danner grundlag for Tabel 1, Tabel 2 og Figur 2 er baseret på en skønnet opgørelse fra Dansk Æg. Der er 28 bedrifter med samlet 1,7 mio. hønepladser. Det kan ikke udelukkes, at der findes få anlæg der ikke indgår i denne opgørelse. I så fald vil de formentlig være tale om mindre anlæg. Dette betyder, at det samlede erhvervsøkonomiske tab kan være svagt undervurderet. Det betyder også, at mens det gennemsnitlige tab pr. producent, der er angivet på side 3, er korrekt for de 28 bedrifter der indgår i opgørelsen, så vil det gennemsnitlige tab pr. producent være lavere, hvis der tilføjes få mindre bedrifter til datasættet. Det vurderes ikke, at denne usikkerhed vedr. datagrundlaget har væsentlig effekt på de konklusioner, der kan drages på grundlag af dette notat.

3. Kvalitative perspektiver for markedet og produktionen af konsumæg i Danmark

Dette afsnit vurderer og diskuterer evt. afledte konsekvenser af et forbud mod burægproduktion for andre segmenter af ægproduktionen og andre led i værdikæden, ud fra kvalitative aspekter. Der er altså tale om overvejelse der ikke er forsøgt kvantificeret, men som kan være nyttige at tage stilling til i forbindelse med en samlet vurdering af fordele og ulemper ved et evt. fremtidigt forbud mod produktion af buræg i Danmark.

Samlet set, vurderes det sandsynligt at et forbud mod produktion af buræg uden nogen form for kompensation vil medføre en betydelig pekuniær omfordeling mellem aktørerne i hele konsumæg branchen. Taberne vil være de nuværende burægproducenter mens vinderne vil være de nuværende producenter af andre typer af konsumæg (skrabeæg, frilandsæg og økologiske æg).

3.1. Opretholdelse af salmonella særstatus i forhold til import af konsumæg

Danmark har særstatus på salmonellaområdet, hvilket har indflydelse på den nuværende produktion af æg. Fødevarestyrelsen (2014) skriver om særstatus for salmonella: "Den 1. juli 2012 fik Danmark særstatus for salmonella i æg til konsum. Med særstatus kan der stilles skrappe krav til forekomsten af salmonella i udenlandske æg. I praksis betyder det, at hvis en virksomhed vil sælge udenlandske æg i Danmark, så skal den sikre sig, at der med de udenlandske æg følger et certifikat, som er underskrevet af myndighederne i oprindelseslandet, og som attesterer, at æggene stammer fra flokke, der er testet fri for salmonella".

I dansk ægproduktion er der en meget intensiv kontrol med salmonella, hvilket har betydet, at der i 2013 (senest opgjorte år) ikke var besætninger, som var smittede med salmonella. Det har haft stor indflydelse på antallet af humane tilfælde af salmonellose, som kunne tilskrives danske æg og slagtekyllinger. I starten af dette årtusinde var der op mod 2.000 humane tilfælde af salmonella (Typhimurium og Enteritidis) årligt,

og det er i 2013 faldet til ca. 400, hvoraf de 17 er modelberegnet til at stamme fra danske æg. Det er forbudt at sælge æg til danske forbrugere fra besætninger, som er smittede eller under mistanke for at være smittede med salmonella.

Flokke, der producerer konsumæg, og som enten er konstateret smittet eller mistænkes for at være smittet med Salmonella, slås ikke ned. Men æggene bliver sendt til varmebehandling på en ægproduktionsvirksomhed. Varmebehandlingen slår Salmonella ihjel.

Hvis Danmark ikke kan opretholde den danske særstatus på salmonella i konsumæg, eller hvis udenlandske producenter i større omfang får certificeret salmonellafri produktion, så vil der være et nedadgående prispres på (bur)æg i detailhandlen, hvilket sandsynligvis vil gå ud over efterspørgslen efter skrabe-, frilands- og økologiske æg. Hvis prisen er lav, vil salget til danske forbrugere med stor sandsynlighed indeholde en større andel udenlandske æg indenfor alle segmenter, men sandsynligvis størst indenfor buræg.

Hvis dette sker, kan dele af den danske burægproduktion presses til ophør i utide. Dette medfører, at de erhvervsøkonomiske tab, der kan henføres til et evt. forbud mod produktion af buræg i Danmark vil blive lavere, idet der er andre årsager til at produktionen ophører.

Risiko for import af buræg med skal og afledt fødevarerikkerhedsrisiko

Den meget store indsats mod salmonella, som man gennem de seneste 20 år har lavet i Danmark har haft stor indflydelse på fødevarerikkerheden i æg købt i Danmark. Det er derfor vigtigt, at man ved udfasning af buræg i Danmark sikrer sig, at udbuddet af salmonellafri æg kan dække efterspørgslen, når buræg ikke længere bliver produceret i Danmark. Ellers kan det få negativ indflydelse på fødevarerikkerheden indenfor æg og/eller medføre stigende forbrugerpriser og faldende forbrug. Den danske efterspørgsel kan dels dækkes af andre danskproducerede segmenter eller import af æg fra udenlandske flokke, der er testet fri for salmonella.

I 2013 udgjorde importen af buræg fra Sverige 2-3 pct. af det danske forbrug af æg og 4-5 pct. af det danske forbrug af buræg. I forhold til fødevarerikkerheden er det ikke et problem, da de svenske æg også er certificeret salmonellafri. Dog er den danske salmonellakontrol blevet skærpet i løbet af 2014, så den refereres til at være verdens skrappeste (det danske fjerkræråd 2014).

Det virker dog meget sandsynligt, at en mindre del af den danske produktion og det danske forbrug af buræg vil blive erstattet af import i tilfælde af et evt. forbud mod produktion af buræg i Danmark. Der er dog begrænset kapacitet i de lande, der har en fødevarerikkerhed i nærheden af den danske (f.eks. Sverige).

De lande (f.eks. Polen), der potentielt kunne dække en del af efterspørgslen har et lavere niveau af fødevarerikkerhedskontrol. Selv hvis denne produktion bliver certificeret salmonellafri er det usikkert, om den danske detailhandel vil vælge at importere fra disse lande, selvom det ikke kan forhindres med reference til den danske særstatus.

Det kan ikke udelukkes, at et evt. forbud vil have negative indflydelse på fødevarerikkerheden i forbindelse med import, men det er langt fra sikkert, at det vil forekomme.

Effekt af import på andre æg produkter (skrabeæg, æg fra fritgående høns og økologiske æg)

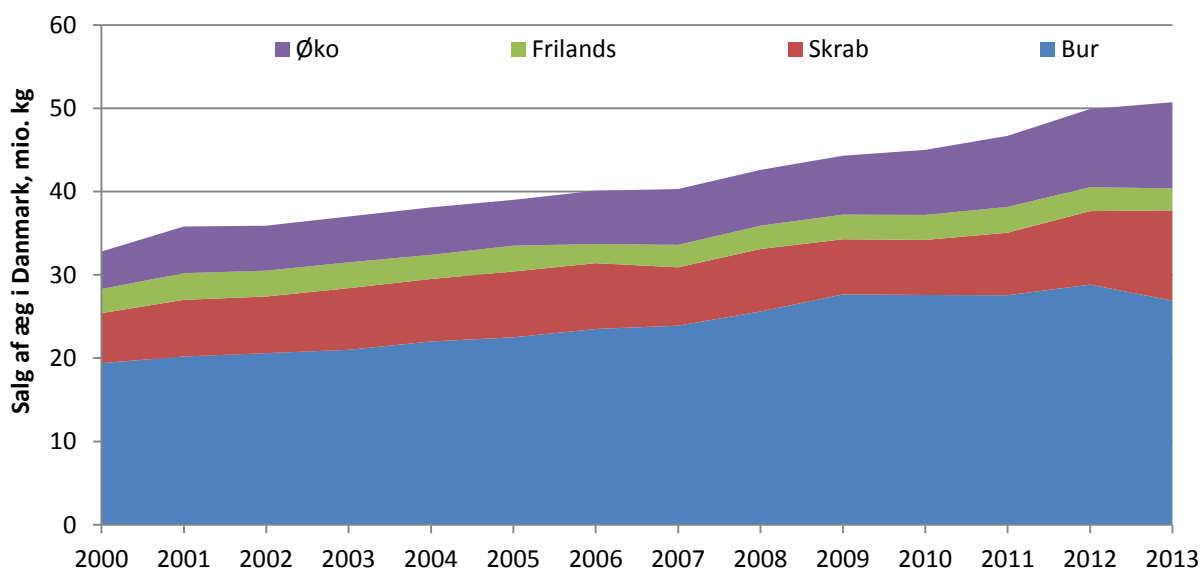
For visse forbrugersegmenter betyder oprindelseslandet formentligt mere end produktets andre attributter. Man kan derfor forestille sig, at de forbrugere der gerne vil købe dansk vil flytte fra danske buræg til danske skrabeæg i tilfælde af et forbud mod dansk produktion af buræg.

I det omfang faldet i produktionen af danske buræg kan erstattes af import vil det dæmpe prispresset på danskproducerede æg i overgangsperioden. Hvis den danske detailhandel vælger at holde den høje standard for fødevarer sikkerhed, er der dog begrænset importkapacitet. Man må derfor forvente stigende priser på alle produktsegmenter i overgangsperioden for at stimulere en øget produktion af skrabeæg, frilandsæg og økologiske æg i Danmark.

En kraftig udvidelse af produktionen af andre typer af æg end buræg, til erstatning af den produktion der forsvinder som følge af et evt. forbud, vil kræve store investeringer. Det kan være vanskeligt at finde finansiering til disse investeringer, med den aktuelle finansieringssituation i dansk landbrug, derfor kan prisstigningerne blive betydelige.

3.2. Prisdynamik og efterspørgselsdynamik mellem produktsegmenter i forbrugerledet

Der er generelt en relativ høj vækst i forbruget af æg i Danmark på omkring 3 pct. årligt. Inden for denne stigning har der over en lang periode været en stigende markedsandel for økologiske æg, mens markedsandelen af frilands æg har været vigende. Markedsandelen for skrabeæg har været svagt stigende indtil 2012, hvorefter der har været en ganske stærk stigning i markedsandelen. Parallelt hertil har markedsandelen været svagt stigende eller stabil for buræg indtil 2012, hvor markedsandelen har været faldende. For både skrabeæg og buræg er tendenserne forstærket i 2013, hvilket måske delvist kan forklares med, at detailkæden Kvickly i uge 34 i 2013 fjernede buræg fra deres hylder.

Figur 3: Udvikling i salg af æg i Danmark. Kilde: det danske fjerkeråad (2013)

Der er altså en forbruger- og detailhandelsdrevet tendens til en relativ reduktion i forbruget af buræg. Men i et voksende marked er det absolutte forbrug af buræg stadig relativt højt og stabilt. I 2012 kunne man konstatere det højeste salg af buræg i opgørelses perioden, mens der i 2013 kunne konstateres et fald i salget af buræg til et niveau mellem salget i 2008 og 2009. Denne udvikling illustreres i Figur 3.

Et forbud mod produktion af buræg i Danmark vil givetvis have en effekt i retning af øget markedsandel for andre segmentet, men vil ikke udelukke buræg fra kølediske (i alle detailhandelskæder) og man må derfor fortsat forvente en betydelig markedsandel for buræg, der i tilfælde af et kommende produktionsforbud i højere og højere grad vil være importerede.

Prisen på æg vil givetvis stige i forhold til andre fødevarer dels i kraft af ændringen i sammensætningen af de forskellige produktsegmenter (højere andel af dyre æg), og dels i kraft af et ændret udbud af æg totalt set (mindre udbud af æg i overgangsperioden). Dette kan medføre, at det stigende totalforbrug af æg vil stagnere, hvilket kan have uønskede effekter, al den stund at æg er i den nederste del af madpyramiden og på mange aspekter må betegnes som en bæredygtig proteinkilde.

3.3. Muligheden for nye produktsegmenter

Det er muligt, at der opstår nye produktsegmenter til at erstatte buræg. Et eksempel på dette er bl.a. at Kvickly i forbindelse med at de fjernede buræg fra hylderne lancerede en ny variant af skabeæg i eget mærke. Dette er dog blot en størrelsesvariant (small/medium æg), og ikke en variant der har implikationer i producentledet.

Hvorvidt en ny variant vil blive udviklet er svær at sige, men hvis det sker, vurderes det at blive en variant der ligger prismæssigt mellem skrabeæg og frilandsæg. Med den beskedne markedsandel for frilandsæg vil det formentligt blive en variant et stykke fra frilandsæg rent prismæssigt.

3.4. Konkurrencemæssig dynamik i værdikæden

Et forbud mod produktion af buræg i Danmark kan få betydning for den konkurrencemæssige dynamik i andre led af værdikæden og mellem leddene i værdikæden indenfor æg. Der er to store aktører i Danmark inden for pakkeri og distribution af konsumæg, det er Hedegaard Food og DANÆG, og herudover en række mellemstore og små pakkerier. I et marked der er så relativt smalt kan store ændringer, som for eksempel et forbud mod produktion af buræg, ændre de forhandlingsstrategiske balanceforhold. Det er dog meget svært at forudsige disse forhold. Især hvis man ikke har indgående kendskab til de forskellige virksomheders forhold. De få personer, der har et godt kendskab, har ikke nødvendigvis nogen interesse i at dele denne information med andre, eller har pga. konkurrenceregler ikke lov til at dele denne information med andre.

Et, af mange mulige, strategisk scenarie er, at producenterne vinder forhandlingsstyrke i forhold til pakkerierne, i takt med at den danske produktion af buræg begynder at falde, som beskrevet i Figur 2, op til et kommende forbud mod produktion. Denne balance kan igen betyde, at nogle producenter forlænger anlæggenes levetid frem mod forbuddets ikrafttræden. Der er tale om meget dynamiske forhold, der er meget svære, hvis ikke umulige, at forudsige med sikkerhed.

4. Sammenfatning

Sammenfattende vurderes det at de erhvervsøkonomiske tab for nuværende burægproducenter vil være i størrelsesordenen 50 til 135 mio. kr. ved en 10 årig overgangsperiode og faldende til tab i størrelsesordenen 36 til 78 mio. kr. ved en 20 årig overgangsperiode. Anser man produktion af hønniker som en integreret del af burægproduktion kan man lægge 33 pct. til disse tal.

De erhvervsøkonomiske tab skal fordeles på ganske få producenter, hvorfor der for enkelte nuværende burægproducenter kan blive tale om tab på to cifrede millionbeløb.

Andre dele af konsumægbranchen står til en mulig gevinst ved indførelse af et forbud mod produktion af buræg, idet der må forudses en prisstigning på disse typer af æg for at motiverer til investeringer i erstatningsproduktion.

5. Referencer

Dansk Æg (2014): Aldersfordeling af eksisterende buræg anlæg. Personlig meddelelse.

Det danske fjerkeraad (2013): Årsberetning 2013.

Finansministeriet (2013): Faktaark, Ny og lavere samfundsøkonomisk diskonteringsrente.

http://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2013/05/ny-og-lavere-samfundsoekonomisk-diskonteringsrente/~media/Files/Nyheder/Pressemeddelelser/2013/05/Faktaark_ny%20og%20lavere%20samfunds%C3%B8konomisk%20diskonteringsrente.pdf

Fødevarestyrelsen (2014): Salmonella og fjerkræ.

<http://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Fjerkr%C3%A6-og-salmonella.aspx>

Appendiks A

Erhvervsøkonomisk tab på sektor niveau i forbindelse med produktionsspecifikke anlæg der ikke kan afskrives i produktionen pga. forbuddet (kalkulationsrente 2 %).

Mio. kr.	Forbuddet træder i kraft i år:		
	2025	2030	2035
a) Produktiv levetid 40 år/20 år, ophør	164,2	100,3	94,5
b) Produktiv levetid 30 år/15 år, ophør	112,6	104,3	93,6
c) Produktiv levetid 40 år/20 år, omlægning	102,0	51,8	47,2
d) Produktiv levetid 30 år/15 år, omlægning	58,8	52,2	46,8

Kilde: Egne beregninger på grundlag af fordelingen i Tabel 1.

APPENDIX B: Opfølgende beregninger vedr. udfasning af buræg.

FVM ønsker en vurdering af, hvornår markedsandelen for buræg i Danmark når 25 pct. ved naturlig nedslidning af eksisterende anlæg, og hvad den erhvervsøkonomiske konsekvens (kompensationsbehov) vil være ved acceleration af processen med et mål om en markedsandel på 25 pct. i 2025, 2030 eller 2035. Udredningen er en opfølgning på IFRO-udredning: Erhvervsøkonomiske konsekvenser for udfasning af burægproduktion i Danmark.

Vurderingen baseres på to vækst scenarier for forbruget af konsumæg i Danmark, dels et scenarie med lineær vækst i forbruget og et scenarie med eksponentiel vækst i forbruget af konsumæg i Danmark. Ved den bagved liggende lineære vækst vil ægforbruget om 20 år være ca. 52 procent højere end i dag. Ved den bagved liggende eksponentielle vækst vil ægforbruget om 20 år være ca. 97 pct. højere end i dag.

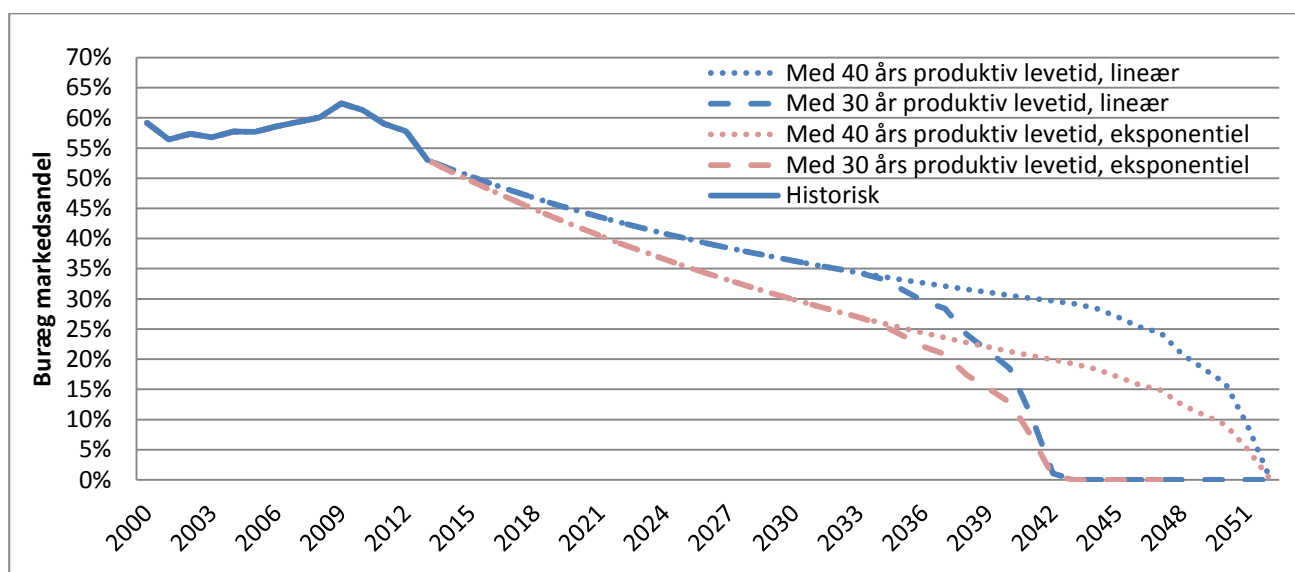
Under forudsætning af konstant produktion af buræg (ingen etablering af nye anlæg og ingen produktivitetsudvikling i eksisterende produktion) og under forudsætning af hhv. 30 og 40 års produktiv levetid af eksisterende anlæg vil markedsandelen for buræg naturligt nå 25pct. omkring de årstal der fremgår af Tabel 1.

Tabel 1: Forventet tidspunkt for markedsandel på 25 pct. ved naturlig afgang

	30 års levetid	40 års levetid
Lineær vækst	2037-2038	2046-2047
Eksponentiel vækst	2034-2035	2035-2036

Figur 1 viser fremskrivningen i markedsandelen ved hhv. lineær og eksponentiel vækst i forbruget og hhv. ophør af produktion i eksisterende anlæg efter 30 og 40 år.

Figur 1: Fremskrivning af markedsandel for buræg i Danmark

Hvis man ønsker at nå en markedsandel for buræg på 25 pct. i hhv. 2025, 2030 eller 2035, er der således behov for at accelerere sektorens omlægning til andre produktionsformer. Tabel 2 viser behovet for reduktion i produktionen af buræg i tusind hønepladser og i procent af den samlede burægproduktion.

Tabel 2: Behov for reduktion af produktion i hønepl. og pct for at når en markedsandel på 25 pct.

	2025	2030	2035
Lineær vækst	637 / 37 pct.	528 / 31 pct.	420 / 25 pct.
Eksponentiel vækst	498 / 29 pct.	276 / 16 pct.	14 / 1 pct.

Den erhvervsøkonomiske konsekvens (kompensationsbehov) ved reduktion af burægproduktionen, som angivet i Tabel 2, beregnes ud fra samme principper som IFRO-udredningen: Erhvervsøkonomiske scenarier for udfasning af burægproduktion i Danmark. Det er dog kun den andel af produktionen, der er angivet i Tabel 2, der fjernes.

Beregningen er en vurdering af den nødvendige kompensation i f.eks. en ophørsordning for burægproducenter. Som i den ovennævnte udredning er det billigst at kompensere producenterne inden en evt. reinvestering i inventar, derfor kan der allerede være en mindre reduktion af burægproduktionen fra 2018. Dette er tidspunktet, hvor det kan være aktuelt for producenterne med de ældste anlæg at overveje reinvesteringer.

Kompensationen svare til at producenten vil være indifferent i valget mellem en reinvestering og et ophør med en kompensation. De aktuelle forventninger på reinvesteringstidspunktet og graden af producentens risikoaversion har indflydelse på producentens tilbøjelighed til at acceptere en kompensation for et ophør fremfor en reinvestering.

Kompensationsbehovet for at få en burægproducent til at ophøre med produktionen i utide afhænger også af produktionsanlæggets forventede produktive levetid. Tabel 3 og Tabel 4 viser en vurdering af det samlede erhvervsøkonomiske kompensationsbehov for at reducere markedsandelen til 25 pct. i hhv. 2025, 2030 og 2035, ved forventede levetider på hhv. 30 og 40 år.

Tabel 3: Kompensationsbehov for at ophøre med produktion i utide ved 30 års forventet levetid

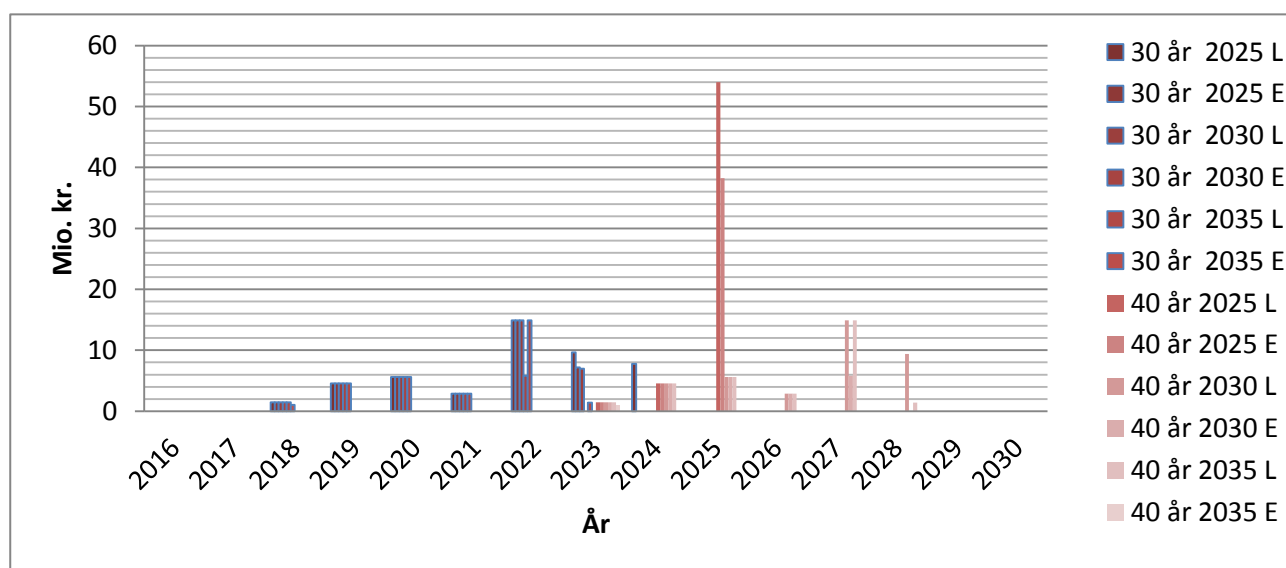
Mio. kr. (2015)	2025	2030	2035
Lineær vækst	35,9	28,5	24,4
Eksponentiel vækst	28,7	16,5	0,9

Tabel 4: Kompensationsbehov for at ophøre med produktion i utide ved 40 års forventet levetid

Mio. kr. (2015)	2025	2030	2035
Lineær vækst	40,7	24,9	20,1
Eksponentiel vækst	30,1	13,6	0,8

Tallene i Tabel 3 og 4 er nutidsværdien af de pengestrømme, der som minimum vurderes at være behov for til kompensation af producenter, for at reducere markedsandelen til 25 pct. Nutidsværdierne er beregnet med en kalkulationsrente på 4 pct. På grund af forskel på det tidspunkt hvor reinvesteringer bliver aktuelle, alt efter den forventede levetid for anlægget, er der forskel på, hvornår evt. kompensationer vedr. en ophørsordning ventes udbetalt. Ved 30 års forventet levetid er det udbetalinger over perioden 2018 – 2024, mens det er udbetalinger over perioden 2023 – 2028, der er aktuelle ved forventede levetider på 40 år. Figur 2 illustrerer de forventede pengestrømme ved en evt. ophørsordning i nominelle beløb.

Figur 2: Forventet årstal for evt. kompensations behov ved en evt. ophørsordning for buræg

* L = lineær vækst i ægforbruget, E = eksponentiel vækst i ægforbruget